

Sygn. akt VI U 1604/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2019 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: B. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 16 kwietnia 2019 r., znak: (...)

w sprawie: B. G.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ponowne ustalenie wysokości emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do ponownego ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonej B. G. z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1270).

Sygn. akt VIU 1604/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 kwietnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w związku ze skargą o wznowienie postępowania z 4 kwietnia 2019 r. na podstawie art. 151 § 2 w związku z art. 146 § 1 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. k.p.a. Dziennik Ustaw z 2018 r. pozycja 2096 z późniejszymi zmianami, odmówił uchylenia decyzji z dnia 30 kwietnia 2013 roku znak (...) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, iż zgodnie z artykułem 146 § 1 k.p.a. uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją na podstawie, którego została wydana decyzja nie może nastąpić, jeżeli w do dnia, przepraszam, jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku zgodnie z artykułem 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności z powodu, których nie uchylił tej decyzji. W związku z tym organ rentowy wyjaśnił, że od dnia doręczenia zaskarżonej decyzji z dnia 30 kwietnia 2013 r. (...) upłynęło 5 lat nie jest, więc możliwe jej uchylenie. W związku z tym odmówił uchylenia tej decyzji i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. Odwołanie od tej decyzji wniosła ubezpieczona domagając się jej zmiany i naliczenia wyższej emerytury zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku. W uzasadnieniu odwołania podnosiła, że nie z jej winy dnia 1 stycznia 2013 r. przepisy zostały zmienione, zmiana ta podważała konstytucyjną zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez niego prawa. Nie z jej winy wyrok Trybunału Konstytucyjnego zapadł dopiero po 6 latach. W

związku z powyższym nie, bo..., ubezpieczona nie powinna być poszkodowana w niniejszej sprawie. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy ustalił i rozważył co następuje. Ubezpieczona B. G. urodzona (...) uprawniona była od dnia, przepraszam od dnia (...)r. do emerytury przyznanej jej decyzją ZUS oddziału w B. z dnia 25 marca 2008 r. na podstawie art. 46 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2018 r. pozycja 1270 ze zmianami. W dniu 2 kwietnia a nie tak jak podał organ rentowy w zaskarżonej decyzji 4 kwietnia, ubezpieczona złożyła, aha przepraszam jeszcze mamy kolejną decyzją z dnia 30 kwietnia 2013 r. w rozpoznaniu wniosku B. G. z dnia 4 kwietnia 2013 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę na podstawie artykułu 24 Ustawy emerytalnej od osiągnięcia przez ubezpieczoną wieku emerytalnego. Podstawa obliczenia tej emerytury jak wynika z treści decyzji karta 30 akt emerytalnych, została pomniejszona o kwoty pobranych przez nią wcześniej emerytur zgodnie z unormowaniem art. 25 ustępu 1b Ustawy emerytalnej. Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r. sygn. akt P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ustęp 1b Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku, o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. w zakresie jakim dotyczył urodzonych w 1953 r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Powołując się na powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego ubezpieczona w dniu 2 kwietnia 2019 r. a nie jak ustalił organ rentowy w zaskarżonej decyzji 4 kwietnia, złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych pismo, w którym wniosła o uchylenie decyzji o przyznaniu emerytury na podstawie artykułu 145a k.p.a. na i jej obliczeniu z uwzględnieniem punktu 25 ustęp 1b Ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ubezpieczona wnosila o wydanie nowej decyzji, w której emerytura zostanie obliczona przez zastosowania tego przepisu, uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją. Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2019 r. ZUS oddział w B. na podstawie art. 149 § 1 k.p.a. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją ostateczną z dnia 30 kwietnia 2013 r. znak (...) a następnie w tym samym dniu wydał zaskarżoną odwołaniem ubezpieczonej decyzję z 16 kwietnia 2019 r. Oceniając zgodność z prawem z tej decyzji, tej decyzji Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazuje, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako państwowa jednostka organizacyjna uprawniona jest do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach dotyczących m.in. ustalania uprawnień do świadczeń z Ubezpieczeń Społecznych i ich wymiaru. Art. 66 ust. 1 w związku z artykułem 83 ust. 1, 4 i 5 Ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2019 roku, poz. 300 ze zmianami. W związku z tym powinien organ rentowy działać zgodnie z zasadami legalności i praworządności oraz zasadą wyważania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli wskazywanymi w artykule 6 i 7 k.p.a. Przepisy te nakazują organom administracji podejmowanie wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, zasada prawdy obiektywnej a w art. 8 § 1 k.p.a. wskazano, że organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności bezstronności i równego traktowania. W postępowaniu sądowym wszczętym w wyniku wniesienia przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego wydanej w indywidualnej sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, Sąd Ubezpieczeń Społecznych nie może, co do zasady kontrolować przestrzegania przez organ rentowy przepisów k.p.a. albowiem sprawa taka jest sprawą cywilną polegającą, przepraszam podlegającą rozstrzygnięciu merytorycznemu według przepisów prawa materialnego właściwych dla zgłoszonego we wniosku a następnie w odwołania roszczenia. Zgłoszone przez ubezpieczoną w odwołaniu oraz poprzedzające to odwołanie wniosku z dnia 2 kwietnia 2019 r. żądanie, nie ograniczało się do wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie art. 145 paragrafu 1 i § 2 k.p.a. lecz obejmowało również żądanie podobnego ustalenia wysokości emerytury z pominięciem niekonstytucyjnego w stosunku do ubezpieczonej przepisu art. 25 ustęp 1b Ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. W uchwale Sądu Najwyższego składu 7 sędziów z dnia 10 czerwca 2011 r. III UZP 1/11, Lex numer 842889 wydanym w sprawie o zbliżonym stanie faktycznym do stanu faktycznego niniejszej sprawy, w których zostały, w której został wydany wyrok Trybunału Konstytucyjnego uznający konkretne unormowania za niezgodne z Konstytucją, Sąd Najwyższy wskazał z trzech..., początek cytatu: "Że ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości w trybie artykułu 114 ust. 1 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wymaga wydania przez organ rentowy postanowienia o wznowieniu postępowania na podstawie art. 149 § 1 k.p.a. Wymaga natomiast zawiadomienia stron o wszczęciu postępowania na podstawie art. 61 § 4 k.p.a. w związku z art. 124 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych." W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, iż ustawodawca w artykule 114 ust.

1 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyposażył organ rentowy w uprawnienia do ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Ustawodawca nie używa w omawianym przepisie terminów wznowienie postępowania, chociaż wskazanie podstawy ponownego ustalenia prawa do świadczeń, inaczej decyzji ostatecznej w rozumieniu k.p.a. podpowiadają przyczynie wznowienia postępowania administracyjnego z artykułu 145 paragraf 1 w pkt. 5 k.p.a. Uregulowanie z art. 114 zbliżone jest do rozwiązań przyjętych w przepisach art. 83 z literką a, ustęp 1 i ustęp 3 Ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie Ubezpieczeń Społecznych z tym, że przepis ten w ust. 2 wyraźnie przewiduje, że decyzję zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego Sądu mogą być z urzędu przez zakład uchylone, zmienione lub zmienione lub unieważnione na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Mimo takiego uregulowania Sąd Najwyższy w uchwale se..., składu 7 sędziów z dnia 23 marca 2011 roku I UZP 3/10 biuletyn Sądu Najwyższego 2011 rok numer 3 pozycja 25 mającej moc zasady prawnej przyjął, że od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanej na podstawie artykułu 83A ustępu 2 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto wydanie lub niewydanie przez organ rentowy na podstawie artykułu 149 paragrafu 1 k.p.a. postanowienia o wznowieniu postępowania dotyczącego ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości w oparciu o artykuł 114 ustęp 1 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS podobnie w oparciu o artykuł 83A Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest prawnie indyferentne w postępowaniu sądowym wszczętym przed Sądem Ubezpieczeń Społecznych w wyniku wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie artykułu 114 ustępu 1 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dalej Sąd Najwyższy wskazuje, iż w orze..., w tym judykacie, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez Sąd Ubezpieczeń Społecznych, co oznacza, że przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie są przez ten Sąd stosowane. Za stanowiskiem, że ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości w trybie artykułu 114 ustęp 1A Ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie wymaga wydania przez organ rentowy postanowienia o wznowieniu postępowania na podstawie artykułu 149 paragrafu 1 k.p.a. przemawiają też motywy uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 roku II UZP 15/05 OSNP 2006 rok numer 17, 18 pozycja 176. W uchwale tej, przepraszam..., odnośnie do zbliżonego do artykułu 114 ustęp 1 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS rozwiązania w artykule 83A ustęp 1 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przyjęto, że przepisy o ponownym rozpoznaniu, nie o wznowieniu postępowania stanowią *leges speciales* [f 00:22:20.980] w zakresie, w jakim wznowienie postępowania regulowane jest przez Kodeks postępowania administracyjnego. Instytucja ponownego rozpoznania uprawnień, którą w odróżnieniu od wznowienia postępowania posługuje się ustawodawca tylko w odniesieniu do postępowania przed organem ubezpieczeń społecznych i to bez względu na to czy okoliczności powodujące takie rozpoznanie sprawy wystąpiły przed rozstrzygnięciem sprawy czy po jej rozstrzygnięciu została wprowadzona zamiast wznowienia postępowania administracyjnego poruszony druk sejmowy numer 700/02. Projektodawca zmian w Ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych zwrócił uwagę, że stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego artykuł 123 w sytuacjach, w których przewidują one podjęcie działań przez organ wyższego stopnia wznowienie postępowania, uchylenie decyzji, uznanie decyzji za nieważną czy zażalenie na postanowienie nie jest możliwe przy jednoinstancyjnej organizacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z tym dodane przepisy artykułu 83A do 83C Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych mają rozstrzygać te wątpliwości w sposób analogiczny, jak to jest przyjęte w Ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy uszanowaniu zasady, że każda decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kończąca postępowanie podlega kontroli sądowej. A w sprawach, w których zmiany w decyzjach są zgodne z interesem zainteresowanego tryb postępowania musi być maksymalnie uproszczony. Poruszone także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2004 roku II UK 250/03 niepublikowany z dnia 13 maja 2004 roku II UK 359/03 OSNP 2004 rok numer 24 pozycja 425 i z dnia 25 maja 2004 roku III UK 31/04 OSNP 2005 rok numer 3 pozycja 13 koniec cytatu. Ten sam kierunek wykładni przedstawiony został także w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 września 2013 roku III AUa 1750/12 LEX numer 1386109, czyli 1386109, w którym wskazano, że początek cytatu "od decyzji emerytalno rentowej w toku instancji administracyjnej nie przysługuje żaden środek odwoławczy, dlatego te decyzje w rozumieniu k.p.a. mają charakter ostateczny od daty wydania artykuł 16 paragraf 2 k.p.a. Wznowienie

postępowania administracyjnego na podstawie artykułu 145 k.p.a. dotyczy decyzji ostatecznych, jak wyraźnie stanowi ten przepis. Dlatego artykuł 145 k.p.a. nigdy nie może być podstawą nadzwyczajnej weryfikacji prawomocnych decyzji emerytalno rentowych. Podstawą wzruszenia takiej prawomocnej decyzji może być tylko artykuł 114 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W artykule 145 z literką A k.p.a. przewiduje się możliwość wznowienia postępowania, gdy organ orzekł decyzją na podstawie niekonstytucyjnej normy prawnej uznanej przez Trybunał za niezgodną z Konstytucją. Nie ma takiej wyraźnej podstawy do wzruszenia decyzji emerytalno rentowej, która uprawomocniła się wskutek nie wniesienia od niej odwołania. Jeżeli odwołanie wniesiono i Sąd orzekł na podstawie niekonstytucyjnej normy, to sytuacja jest jasna wznowienie postępowania Sądowego przewidziane jest w artykule 401 ze znakiem prim k.p.c. W orzecznictwie powszechnym przyjmuje się jednolicie, że pod pojęciem okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, o których mowa w artykule 114 ustępie 1 Ustawy emerytalnej rozumieć należy też niezgodność z Konstytucją danej normy prawnej, która stanowiła podstawę wydania decyzji. Patrz też Renata Babińska **[f 00:27:09.292]** wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych 2007 rok. W trybie artykułu 114 ustępu 1 wyżej wymienionej ustawy istnieje, więc możliwość wzruszenia przez organy rentowe na wniosek lub z urzędu decyzji wydanych w sprawach emerytalnych i rentowych także w razie późniejszego uznania niezgodności z Konstytucją danej normy prawnej. Dlatego wniesienie ponownego wniosku po uprawomocnieniu się decyzji w zwykły sposób powinno uzasadniać badanie pod kątem przesłanek z artykułu 114 Ustawy emerytalnej. W wyniku zastosowania instytucji ponownego ustale..., ustalenia prawa do emerytur i rent następuje nadzwyczajna kontynuacja postępowania, w tej sprawie. Wzruszalność prawomocnych decyzji uregulowana jest odrębnie w Ustawie o emeryturach i rentach z FUS niż w k.p.a. Wzruszalność na gruncie artykułu 114 Ustawy to szczególny sposób pozbawienia skutków prawnych prawomocnych decyzji emerytalno rentowych niweczących skutki obiektywnie wadliwych decyzji z mocą wsteczną". Powołując powyższe obszernie fragmenty uzasadnień wskazanych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego i Sądu Apelacyjnego w Łodzi Sąd Okręgowy wskazuje, iż zgodnie z przedstawioną w tych orzeczeniach wykładnią właściwym trybem postępowania, który powinien zastosować pozwany organ rentowy przy rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej B. G. jest tryb przewidziany w artykule 114 ustępie 1 Ustawy emerytalnej. Zaznaczyć przy tym należy, iż wniosek ubezpieczonej z dnia 2 kwietnia 2019 roku, w którym powoływała się ona na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku pozwany organ rentowy powinien rozpoznać w takim trybie, który skutycz..., skutecznie usuwa z obrotu prawnego decyzję emerytalną opartą na niekonstytucyjnym wobec powódki przepisie artykułu 25 ustępu 1 litera B Ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do 30 kwietnia 2017 roku. Zaskarżona decyzja oparta została na przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego w szczególności artykule 146 paragrafie 1 k.p.a. w związku z artykułem 151 paragrafem 2 k.p.a. i nie doprowadziła do wyżej wskazanego skutku prawnego, co w konsekwencji osłabiało moc wiążącą wyroku Trybunału Konstytucyjnego, a Sąd Okręgowy nie może tego rodzaju stanowiska organu rentowego zaakceptować. Dodatkowo podkreślić w tym miejscu należy, iż wniosek ubezpieczonej organ rentowy powinien rozpoznać kompleksowo także, co, do żądania wydania nowej decyzji, w której emerytura zostałaby obliczona na nowo z pominięciem tej regulacji normatywnej, która została uznana wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku za niezgodną z Ustawą zasadniczą, czyli z pominięciem artykułu 25 ustęp 1B Ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 roku. Działanie organu rentowego ograniczające się do stosowania przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego powołanych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji prowadzi też do nieakceptowalnego skutku prawnego w postaci naruszenia artykułu 2 Konstytucji i zasady równości wobec prawa kobiet urodzonych w 1953 roku, wobec których zastosowanie ma wyrok wspomniany wyżej Trybunału Konstytucyjnego. W szczególności wskazać należy, iż organ rentowy w oparciu o czysto przypadkowe kryteria takie jak data doręczenia decyzji przyznającej emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym próbuje zróżnicować sytuację w sposób istotny i jednocześnie niedopuszczalny sytuację prawną kobiet z rocznika 1953. Takie działania organu rentowego w sposób wyraźny narusza nie tylko powołane wyżej przepisy prawa materialnego w szczególności artykułu 114 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale również prowadzi do zmarginalizowania wobec osób, których wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczy tego orzeczenia. Dlatego Sąd Okręgowy orzekł reformatoryjnie na podstawie artykułu 477 ze znakiem 14 paragraf 2 k.p.c. w związku z artykułem 114 Ustawy emerytalnej, jak w sentencji wyroku. Jednocześnie Sąd Okręgowy wydając powyższe rozstrzygnięcie miał także na uwadze, iż orzeczenie kasatoryjne wobec decyzji organu rentowego zgodnie z wolą ustawodawcy wyrażoną w artykule 477 ze znakiem 14A k.p.c. może zostać wydane tylko przez Sąd drugiej instancji. Natomiast zgodnie z artykułem 477 ze znakiem 14 paragraf 1 i paragraf 2 k.p.c. Sąd pierwszej instancji zobligowany

jest do wydania orzeczenia merytorycznego, oddalenia odwołania, albo jego uwzględnienia w całości lub w części i orzeczenia, co do istoty sprawy. Na tym wygłoszenie uzasadnienia zakończono. Z uwagi na to, że...